

Informations -blad 7 från NÄFS September 2009

e-kontakt:

lars.rydquist@svenskaakademien.se

Vad händer i länen?

Forskning om skönlitteratur för vuxna på bibliotek – rapport

En representant från NÄFS (Gunnel Furuland) har under våren 2009 besökt några länsbibliotek, för att inventera konkreta forskningsbehov när det gäller skönlitteratur för vuxna. NÄFS får därigenom möjlighet att vidareföra goda initiativ och stimulera till fortsatt utvecklingsarbete kring skönlitteraturen. NÄFS har inom sin organisation inte möjlighet att bedriva forskning, men kan förmedla uppslagen till lämpliga personer och föreslå ämnena vid bibliotekarietutbildningarna och andra institutioner.

Bakgrunden till detta initiativ är bl.a. att Svensk biblioteksförning hösten 2008 genomförde en undersökning kallad Delfi (utförd vid Bibliotekshögskolan i Borås), som kartlade forskningsbehovet i biblioteksverksamheten. Den visade i sin ursprungliga sammanställning att ämnesområdena bibliotek, lärande och undervisning, läsforskning och läsfrämjande verksamhet var högt prioriterade områden, särskilt för läns- och regionalbibliotek samt folk- och skolbibliotek. Resultaten finns sammanställda i skriften *På säker grund* (2009).

NÄFS intresseområde gäller skönlitteratur för vuxna, något som länge varit lågt prioriterat inom bibliotekarietutbildningarna. Men flera tecken tyder på att det finns en strävan efter en fördjupad verksamhet kring denna fråga. En sådan fördjupning kan mycket väl samordnas med forskningsinsatser. NÄFS har därför vänt sig till länsbiblioteken med ett rundbrev, för att inleda en diskussion kring skönlitteraturens ställning på biblioteken med särskilt syfte att inventera vilka områden inom skönlitterär läsning som bör lyftas fram och som det behöver forskas om. Att uppmuntra fördjupning kring skönlitteraturen för personal och låntagare ser NÄFS som en av de viktiga framtidsfrågorna för de svenska biblioteken.

NÄFS målsättning för forskning om skönlitteratur för vuxna är att bibliotek och forskare gemensamt formulerar lämpliga forskningsämnen på temat skönlitteratur för vuxna på folkbibliotek utifrån konkreta förhållanden i det egna bibliotekets verksamhet som exempelvis fördjupning i samlingarna, genrer och enskilda författarskap, litteraturpedagogik, individuella läsvanor, användning av lokalerna och webben – allt i syfte att lyfta fram skönlitteraturen för vuxna. :

Inför NÄFS länsbesök har följande frågor skickats ut i förväg: 1) Vad är på gång i ert län när det gäller skönlitteratur för vuxna? 2) Har ni några konkreta idéer om vad man skulle kunna forska om och fördjupa sig i när det gäller skönlitteratur för vuxna i ert län?

Länsbibliotek Sörmland

besöktes den 2 mars. Hela verksamheten går under målsättningen "Läsa, lära och leva i Sörmland". Under drygt ett decennium har man i samarbete med Länsbildningsförbundet och studieförbunden anordnat litterära kaféer i länet. Man planerar till hösten att anordna en kurs i bokpresentation även för vuxna. Här arbetar man mycket aktivt med att samarbeta för att befrämja skönlitterär vux-

enläsning. Konkreta förslag på forskning: 1) arbeta pedagogiskt för att levandegöra Strängnäs domkyrkobiblioteks bestånd (bokhistoriker). 2) vidareutveckla arbetet med Sörmlandslitteraturen. Broschyren *Litteraturer – en rundresa till litterära platser i Sörmland* kompletteras och utvidgas med lokala förlag, litterära gästbud och utflykter (litteraturvetare). 3) om Harald Gripe och hans konstnärskap (konstvetare).

Länsbibliotek Dalarna

besöktes den 7 maj. Här diskuterades livligt om och hur folkbiblioteken bör arbeta medvetet med skönlitteraturen eller enbart anpassa sig till politikernas önskemål om höga lånesiffror. Denna diskussion skymde i viss mån möjligheterna att få veta på vilka sätt man arbetade med skönlitteraturen i Dalarna. Dock utkristalliserades följande forskningsuppdrag: 1) hur står det i målbeskrivningarna för dalakommunerna – är skönlitteraturen definierad som ett viktigt område och vilka krav på effektivitet formuleras i styrdokumentet? En lämplig uppgift för en magisteruppsats i biblioteks- och informationsvetenskap 2) använda Gagnefs bibliotek som ett experimentbibliotek när det gäller gallring av magasin och ett föråldrat bokbestånd. Detta kunde ske i samarbete med en litteraturvetare och en bibliotekariestudent och resultera i uppsatser och diskussioner om hur man håller ett skönlitterärt bestånd vid liv.

Länsbibliotek Jönköping

besöktes den 5 juni. Här har man bildat ett skönlitterärt nätverk och även ordnat kurser i att presentera böcker och på olika sätt exponera böckerna. Inställningen till att vidareutveckla arbetet med skön-

litteratur för vuxna var positiv, men liksom vid de tidigare besöken hade man inte formulerat några konkreta forskningsuppdrag. Av diskussionen att döma kunde ändå följande undersökas: 1) Jönköpings stadsbibliotek invigde i juni sitt *café Novellen*. En profilerad verksamhet kring noveller kunde resultera i en förteckning (databas) över kända noveller med ämnesord och hänvisning till värdpublikation. Magisteruppsats för bibliotekariestuderande eller bibliografiskt inriktad litteraturvetare. 2) Eksjö har räddat sin bokhandel genom att bilda en intresseförening för att driva den vidare vid sidan av de stora bokhandelskedjorna – hur går det för den lokala bokhandeln på 2000-talet? Uppsats av litteratursociolog eller förlagshistoriker.

Skönlitterära nätverket

för folkbiblioteken i Jönköpings län

Erfarenheterna från besöken vid länsbiblioteken har hittills visat att det inte är helt lätt att få de två världarna att mötas – folkbibliotek och forskning. Man är nog ofta rädd för att forskningen är för teoretisk och verklighetsfrämmande. Men syftet med NÄFS initiativ är att uppmuntra till ett samarbete där forskare kan tas tillvara för den tredje uppgiften (forskningsinformation), biblioteken syresätts med perspektiv utifrån och få hjälp med att utföra undersökningar och aktiviteter som inte ryms inom verksamhetens ordinarie ramar.

Om man granskar övriga länsbiblioteks hemsidor (presenterade projekt och huvudsakliga verksamhetsområden) visar det att projekt kring läsning främst uppehåller sig vid barn och ungdom.

Några exempel på vuxensatsningar finns dock. Hemsidan www.dalalitteraturen.se förtecknar Dalarnas författare och litter-

ära smultronställen. Den 29 augusti anordnades Dalarnas litteraturdag i Kupolen, Borlänge. *Länsbiblioteket i Gävleborg* har en särskild satsning på litteratur och berättande, presenterar särskilda samlingar och tillhandahåller en berättarkatalog. En litteraturfestival i Sandviken äger rum 10–12 september. I *Regionbibliotek Kalmar* ger man sig på bookcrossing. *Länsbiblioteket i Norrbotten* bifogar en ansökan om att utveckla litterär turism i Norr. *Länsbiblioteket i Skåne* anställde från den 1 juni Rickard Rosengren som ansvarig för ett litteraturpedagogiskt projekt. I *Uppsala län* har man för år 2010 sammanställt en författarkalender där lokala författare poserar i olika biblioteksmiljöer. I *Värmland* finner man på hemsidan en serie värmländska författarporträtt. *Västerbotten* ingår också i Norrbottens ansökan om litterär turism i Norr. I *Västmanland* anordnas den 10 november en författardag som i år ägnas Klas Östergren. Detta sker i samarbete med Mälardalens högskola. I *Västra Götaland* finns bl.a. www.boktipset.net. I *Östergötland* har länsbiblioteket nyligen anställt Annika Holmén som konsulent för lässtimulerande arbete.

Det finns således tendenser till att skönlitteratur för vuxna prioriteras på länsnivå. Huruvida kommunbiblioteken i högre grad profilerat sig med bibliotekarier som specifikt arbetar med skönlitteratur för vuxna återstår att undersöka. *Gunnel Furuland*

Nordisk konferens kring klassiker i augusti 2009

Under rubriken Leve de nordiska klassikerna! De litterära sällskapen och det litterära arvet anordnades 21–23 augusti en konferens på Biskops-Arnö arrangerad av DELS (de litterära sällskapens samarbetsnämnd) och Föreningen Norden. Gunnel Furuland från NÄFS var samtalsledare för programpunkten om bibliotekens roll. För en utförlig redogörelse från konferensen, se www.dels.nu. *Gunnel Furuland*

*

Det sköna med skönlitteraturen Introduktioner till den samtida litteraturen på Nobelbiblioteket

Svenska Akademiens Nobelbibliotek har under närmare 20 års tid tillsammans med Regionbibliotek Stockholm arrangerat föreläsningar om den samtida skönlitteraturen för bokbranschfolk. Nu kommer ett urval av föreläsningarna ut i bokform lagom till Bok & Bibliotek i Göteborg, där boken presenteras. Boken kan rekvireras via NÄFS till ett förmånligt pris. Skriv till lars.rydquist@svenskaakademien.se

Högskolekurs i litteraturförmedling

I Informationsblad 6 meddelades det att *Högskolan i Borås* planerar en kurs i litteraturförmedling. Avsikten med denna är att ta vid efter MUSA-projektet som avslutades 2007-2008. Nu är det dags: Höstterminen 2009 och vårterminen 2010 ges kursen för första gången. Den omfattar 15 högskolepoäng och ges på kvartsfart, distans. Liksom i MUSA-projektet är målgruppen vuxna läsare.

Första sammankomst 21-23 sept. och *Litteratur, läsning och värdering* står då i fokus. Följande sammankomst är temat *förmedlingsmetoder*. Vid tredje tillfället är fokus mot *litteraturpolitik och mediebestånd*. Kursen avslutas vt 2010 med *metodutvecklingsprojekt*. Ämnets själva kärna, skönlitteraturen, läses och diskuteras i en läsecirkel. – Den som vill veta mer om kursen, kan ta del av kursplan etc. via www.hb.se

De som sökt till kursen utgörs av yrkesverksamma bibliotekarier, blivande bibliotekarier och andra intresserade som av olika skäl vill lära sig litteraturförmedling. Av de 30 deltagarna är 26 kvinnor och fyra män. Vad de tycker om kursen, får vi veta i maj-juni nästa år och kan ta hänsyn till deras synpunkter vid planeringen av nästa kursomgång.

Skans Kersti Nilsson, Kursansvarig